

Vliv chemické zbraně na vedení jednotek v poli.

(Pokračování.)

VII. Použití chemické zbraně ve válce pohybné.

Při tomto způsobu vedení boje je všeobecně možné počítat se zaplynováním i se zamořením, a to v takových bojových situacích, jež jsou časově i prostorově omezeny, při čemž velikost operačního prostoru, v němž budou předpokládány a prováděny rozsáhlé přesuny jednotek, jakož i překvapení, jež úspěch pohybu podmiňuje, budou rozhodující také pro očekávaný účinek b. ch. l. Je nesporné, že čím takticky dokonalejší je pohybná válka, tím menší jsou možnosti použít b. ch. l. Velmi důležitá jsou předčasná zamoření terénu, jež se dají uskutečnit v malém rozsahu při skrovném požadavku na materiál a dopravní prostředky, která však velmi ohrožují všechny jednotky, jež tuto chemickou překážku musí překročit. K zřizování těchto překážek se hodí zvláště úžiny a kotliny, v nichž (vzhledem k malému pohybu vzduchu) b. ch. l. značně dlouho vy-

trvají a jež nemohou být buďto vůbec anebo jenom za velmi ztížených podmínek překročeny s pomocí terénních mostů (na př. po zamoření terénu yperitem). Při nejmenším je alespoň zdržení protivníka velmi značné. Velmi účinně je také možné zaplňovat (zamořit) okraje lesů a obcí, a to nejsnáze a nejtrvanlivěji plynovou střelbou dělovou. Ve všech těchto případech je plynová střelba účinnější nežli trhací, neboť její účinek trvá déle. To ovšem neznamená, aby bylo spolu voženo plynové střelivo v nadbytku na újmu střeliva trhacího, zdánlivě nestejně účinného. Zkušenosti ukázaly, že kterýkoli z obou druhů střeliva, bylo-li ho použito jednotlivě, nemůže být pro úspěch jediné rozhodující. Vybavit dělostřelecké baterie (s činností protibaterijní) plynovým střelivem se ukázalo nutným již ve světové válce. Plynová střelba působí déle a na větším prostoru nežli střelba trhacím střelivem, což je hlavním rozdílem mezi oběma druhy střeliva. Při zastrlení nezáleží tolik na absolutní přesnosti střelby, neboť postačí, aby plynové granáty dopadly do cílové plochy. Nemají být zasahovány body, ale je nutné zaplňovat (zamořit) plochy. Tak na př. mohou být zaplňovány a umlčeny i baterie, jejichž poloha není přesně určena. Snad jedinou nevýhodou plynové dělové střelby je požadavek hromadného účinku. Plynové granáty bývají zpravidla levnější nežli trhací. Je-li možno vytvořit chemickou překážku již před příchodem nepřítele, možno s výhodou použít různých zamořovacích přístrojů. Jsou buďto nosné nebo pojízdné, při čemž se kapalná b. ch. l. rozprašuje s pomocí stlačení vzduchu nebo prostě pumpou. Nosné přístroje jsou vhodné k zamořování pozorovatelů, částí lesa, terénních zářezů, úžlabin atd., kdežto k zamořování přibližovacích cest, křižovatek silnic atd. se hodí lépe roztrikovače pojízdné. Rusové doporučují zamořovat na př. při ústupu: lesní cesty (čímž se velice zdrží postup nepřátelského dělostřelectva a trénu), palebná postavení a pozorovatelné dělostřelecké (t. j. místa, jichž by mohl nepřítel k témuž účelu použít) atd. Takové chemické překážky, yperitem vytvořené, mohou být považovány za prakticky nepřekročitelné po dva dny. Francouzi pokládají úsek terénu zamořený yperitem při suchém počasí za nebezpečný dokonce po dobu osmi dnů. Předpokládáme-li, že nosný přístroj obsahuje na př. 15 kg yperitu, je jím možno zamořit asi 1000 m² plochy (podle zkušeností ze světové války), počítá-li se za dostatečně silné a účinné zamoření množství 12—15 g yperitu na 1 m². Pak by na pruh terénu 1 km dlouhý a 100 m široký bylo potřeba 100 náplní uvedeného přístroje, jež by byly rozstříkány na př. 20 muži (pro každého 5 náplní). Podle vzdálenosti yperitové pojízdné zásobní nádrže a podle možnosti naplňování, resp. střídání obsluhy bylo by k celému výkonu potřeba asi 2 hodin. Pro obránce je skutečná cena územního pruhu, takticky výhodně položeného a technicky dostatečně zamořeného yperitem před vlastním postavením, v tom, že může donutit protivníka-útočníka k vyčkávání nebo k obejití překážky, čímž se jeho celý časově řízený program (na př. spolupráce pěchoty s dělostřelectvem) zhatí. Zamoření musí ovšem být provedeno již před započetím protivníkovy útoku, neboť jinak by pozbylo z největší části významu. Kdyby tato překážka byla vytvořena teprve krátce před vniknutím nepřítele do nejbližších sledů obránce, nebo potom, nebude pak již možné rozdělit vnikajícího útočníka tak, aby jeho útok ztroskotál. Tím je situace útočníka, který narazil na tuto chemickou překážku, dostatečně vysvětlena. Ale i útočník může vytvořit chemickou překážku k své vlastní ochraně a to jednak v bocích vlastních, jednak v bocích napadeného nepřítele a zároveň v jeho týlu, aby ho se-

vřel na úzkém prostoru, čímž dosáhne těchto výhod: izoluje protivníka, odloučí ho yperitovou překážkou ode všech jeho pojitků. Potom se mu již naskytne možnost, aby obránce uzavřeného jako v pevnosti zdolal převahou materiální a početní, neboť přivolání záloh a doprava zbraní a střeliva skrze chemickou překážku má v zápětí zmenšení jejich bojové schopnosti v okamžiku použití a skrývá v sobě nebezpečí, že obránci budou sami ještě otráveni. Zřízení terénních mostů nedává mnoho nadějí na úspěch vzhledem k tomu, že útok je již v chodu. Rovněž ústup izolovaného obránce skrze chemickou překážku má v zápětí zmenšení bojové schopnosti a je spojen s týmiž nevýhodami jako útok sám. Obránce může ovšem v tom případě, v důvěře v pozdní účinek yperitu, odvážit se překročit chemickou překážku bez ochrany, což má tu jedinou výhodu, že neupadne do zajetí, nýbrž že bude léčen ve vlastních nemocnicích. Taktického účelu útočnickova, učinit obránce k boji neschopným, bude-li donucen k ústupu skrze vlastní chemickou překážku, bude sice dosaženo, ale obránce nebude tím nikterak své zemi ztracen. Jen částečné zamoření v týlu obránce umožňuje útočnickovi, aby mu diktoval směr ústupu. Místa v terénu, která k sobě přitahují pohyb, jako úžiny, přechody přes vodní toky, údolí atd., jsou pro zaplňování i zamoření zvláště vhodná.

Ke konci pojednání o schematickém zamořování územních pruhů je důležité ještě dodat, že na př. umlčení kulometných odporů, palebných postavení minometů, nepřátelských baterií i zbraní pěchoty, dělostřeleckých pozorovatelů atd. patří k takticky důležitým a pro b. ch. I. vědním úlohám. Z pochopitelných důvodů je vyřazení zbraní pěchoty s pomocí b. ch. I. mnohem obtížnější nežli vyřazení dělostřelectva: ony cíle mohou se zastíráním a pohybem mnohem lépe chránit před objevením. Způsob boje pěchoty je jednodušší nežli způsob boje dělostřelectva, protože pěchota je méně zatížená, což vzhledem na plynovou kázeň je velmi důležité, a mimo to je pro jednotku plynu používající nebezpečné, aby vytvářela otrávené ovzduší v blízkosti vlastního bojového postavení, zvláště tehdy, jsou-li povětrnostní poměry neurčité nebo neznámé. Za bojové látky se hodí všechny známé b. ch. I., především dusivé, okamžité působící. Taktické ochrany proti nim může být dosaženo jen velkým rozčleněním, skrytím východiště k útoku a nepříliš dlouhým pobytem v b. ch. I. Zkušenost ze světové války, že vyřazení dělostřelectva je nejdůležitější a nejdědnější úlohou chemické války, umožňuje obránci i útočníku, aby co nejvíce používal plynového střeliva proti dělostřelectvu, neboť konec konců jen ten má rozhodný úspěch na své straně, komu se podaří oloupit druhého o jeho dělostřelectvo. Stažení palebných postavení dělostřelectva dále dozadu a s tím spojená snaha o zvýšení jeho doštrelu vznikly z velké části právě používáním chemické zbraně. Útočník i obránce mohou z důmyslné provedení zamoření terénu i z použití b. ch. I. proti zbraním pěchoty a proti dělostřelectvu částečně takřka stejnou měrou. Ale rozhodujícími činiteli zůstanou, jako u všech ostatních bojových prostředků, vždy jen obezřelý a o všech možnostech uvažující vedení a lepší výzbroj.

VIII. Vliv chemické zbraně na bojovou schopnost jednotek v poli.

A. Všeobecně. B. ch. I. nutí protivníka k včasnému nasazení plynové masky nebo k současnému použití ochranné strůje (oděvu, bot, rukavic, punčoch, příkrývek) a k provedení četných zvláštních opatření tak-

tického i technického rázu (asanace lidí, zvířat, terénu, materiálu), jak o tom bude ještě promluveno. Od vyhlášení plynového poplachu k bezvadné činnosti správně nasazené plynové masky vždy uplyne ještě určitá doba (doba zranitelnosti), která je závislá na výcviku s plynovou maskou (na obratnosti v jejím správném nasazení), na včasné rozpoznání nebezpečí plynovými patrači (používání zákeřných b. ch. l. bez zápachu, se zpožděným fyziologickým účinkem), na organisaci a výkonnosti poplachové služby, na plynové kázni jednotky atd. Nepřítel počítá s dobou zranitelnosti právě tak jako s okamžikem překvapení, s nedostatečnou plynovou kázní protivníka, s nedostatečnou protiplynovou ochranou nebo poplachovou službou a p. Proto co možná používá nových b. ch. l., střídá je, snaží se dosáhnout co nejvyšší jejich koncentrace, neboť čím kratší bude doba zranitelnosti protivníka, tím mohutnější musí b. ch. l. působit (každá nepatrná chybička, na př. v nasazení masky, se pak projeví).

Podle taktického významu možno rozdělití účinek chemické zbraně na

- 1) ničivý,
- 2) umlčovací.

Ničivého účinku (tedy usmrcení), který by měl v zápětí trvalé vyřazení jednotky z boje, bude v budoucnosti sotva dosaženo, neboť právem možno předpokládat, že moderní vojska budou již na chemickou válku dostatečně připravena.

Umlčovací účinek může být velmi rozmanitý, co do intensity i co do mnohostrannosti. Je na bile dni, že i malé množství b. ch. l. způsobí nasazení masky, což má v zápětí snížení výhledu, ztížení všech úkonů, unavuje jednotlivce a snižuje bojovou schopnost celé jednotky tím větší měrou, čím větší je postižená jednotka. Jednotlivci se navzájem nepoznávají, neslyší, čímž jednotka jako celek zvláště silně trpí. Ještě mohutnější působí použití ochranné strůje před b. ch. l. typu yperitu. Ztráta výkonnosti jednotlivce nasazením masky klesne na 70%, po několika hodinách až na 50% původní výkonnosti. Setrvání v ochranné strůji po delší dobu nežli 3 hodiny, při nasazení masce a při průměrném pracovním výkonu v poli, jest i pro cvičeného jedince takřka mezi možnostmi. Ale umlčovacího účinku může býti dosaženo i tehdy, kdy b. ch. l. na jednotku přímo nepůsobí. Postačí, musí-li jednotka změnit směr svého pohybu proto, aby se vyhnula místu zamořenému yperitem, při čemž toto místo může být dosti vzdáleno. Provádění asanace materiálu nebo terénu zamořeného yperitem (ještě před příchodem jednotky) jsou další příklady umlčovacího účinku chemické zbraně, neboť ke každé asanaci je třeba mnoho času, lidí i materiálu. Jestliže je jednotka yperitem přímo napadena, nutno jednotku dříve nebo později vyměnit, asanovat a podle okolností i lékařsky ošetřovat. Takový příklad umlčovacího účinku chemické zbraně blíží se zřejmě účinku ničivému. I když trvalé vyřazení jednotky nenastane, přece jenom bude trvat týdny, nežli jednotka bude opět boje schopná (nebo alespoň většina jejích příslušníků). Konečně, provádění veškerých příprav před pravděpodobným použitím b. ch. l. od protivníka, tedy provádění preventivních opatření, je samo o sobě již důkladným umlčením vlastní činnosti. K umlčovacímu účinku chemické zbraně možno přičítat i morální účinek této zbraně na jednotku. Jednotka s morálkou nebude mít slabých, kolísajících povah, jež mohou být zárodky paniky. Světová válka ukázala, že duševní otřesy, způsobené b. ch. l. byly mohutné a trvaly značně dlouho. I silní jedinci, kteří v palbě vytrvali, zakolísali v plynu; slabé povahy pak klesaly úplně.

Morálním umlčením jednotky by bylo možno nazvatí též zjevy, že jednotlivci mohou předstírat zranění (otrávení) chemickou zbraní v mnohem větší míře, nežli jaké ve skutečnosti utrpěli (někdy nemusí být zranění vůbec). Velikost umlčení jednotky bude velmi často závislá na okamžitém stavu jednotky (materiálním, morálním, zdravotním, početním, na taktické situaci atd.).

Záměrný výcvik jednotek v boji za použití b. ch. l. (v chemické válce), udržování co nejostřejší plynové kázně a vynikající morálky, připravení účinných ochranných prostředků a provedení preventivních protiplynových opatření jsou činitelé, kteří mohou omezit umlčovací účinky chemické zbraně protivníka na nejmenší míru.

Průchod jednotky územím zamořeným b. ch. l. patří k zvláštním druhům přechodů přes překážky. Zdržení, jež chemická překážka protivníku způsobí, není u jednotek různých zbraní stejné. Pro pěší a jezdecké jednotky jsou zamořené prostory velmi obtížnou překážkou, kterou není snadné překonat. Zamoření terénu může být provedeno s pomocí rozstříkovačích přístrojů tak, že se b. ch. l. úmyslně rozstříká velmi nepravidelně, hlavně na okrajích zamořeného terénu, takže se snadno může stát, že se postupující jednotka dostane nepozorovaně až do prostoru intensivněji zamořeného, a když nebezpečí pak náhle upozoruje, nastane všeobecný zmatek (důležitost plynových patračů).

Velitelství musí již předem určit, jak se jednotky mají zachovat, naráželi na větší chemickou překážku, kterou nemohou obejít. Nejjistějším způsobem, jak takový zamořený větší terénní úsek možno překonat, je vytvoření t. zv. „terénních mostů“, což jsou vlastně pruhy v zamořeném terénu, zbažené asanační b. ch. l. Jednotky pak přecházejí po těchto „mostech“ s nasazenými maskami, aby byly chráněny proti účinkům par trvalých b. ch. l. na oči a dýchací orgány. Je přirozené, že si zřizování těchto průchodů vyžádá značně času. Proto velitelství musí při zjištění každé chemické překážky většího rozsahu bedlivě uvažovat o tom, co protivník zamořením terénu zamýšlí, a učinit vše možné k zmaření jeho úmyslů. Vždy je nutno vyvarovat se zásadně toho, aby se jednotky před chemickou překážkou nahromadily, neboť pak se stávají vděčnými cíli dělové palby a leteckých útoků nepřítele. Dokud nebude možno chemickou překážkou projít, musí jednotky zůstat rozčleněny, resp. musí se pokusit, aby ji obešly.

Překonávání chemických překážek se velice podobá přechodům přes vodní toky. I zde je nutné k zabezpečení „stavby terénních mostů“ vyslat přes překážku zvláštní oddíl, aby obsadil „užší předmostí“ a zajistil pak vlastní průchod jednotek zamořeným terénem, neboť v okamžiku průchodu jsou jednotky nejzranitelnější. Průchod možno provést i za použití umělého dýmu, je-li obava před nepřátelským pozorováním. Zajištění průchodu dělostřelectvem (záštita) bude jistě výhodné. K přepravě zajišťovacího oddílu bude nejlépe použít motorových vozidel (nebo k ochraně průchodu určit přímo motorisovaný útvar). Rovněž nutno připravit OPL. (i letouny), aby asanace terénu a průchod zamořeným terénem nebyly rušeny letectvem nepřítele. Užitelnost těchto terénních mostů nebyla doposud prakticky dokázána.

Chemické překážky budou pravděpodobně nejméně působit na motorisované útvary. Plynová maska chrání oči i dýchací orgány nositele dokonale proti parám yperitu i lewisitu, jež působí na pokožku teprve ve

vyšších koncentracích a po určité době. Postačí tedy zabránit, aby kdokoli nepřišel v přímý styk s kapkami b. ch. l. Proto mohou motorisované útvary projet v nasazené masce chemickou překážkou vždycky, překážka ovšem nesmí být zesílena jinými terénními překážkami, jež by vlastní jízdu vozidel znemožnily. Tímto způsobem může být přepravena přes chemickou překážku i pěchota, ovšem s nasazenou maskou. Je zřejmé, že se kola, podvozek i karoserie vozidla jízdou po zamořeném terénu yperitem různě silně potřísní a že každý dotyk vnějšku vozidla holou rukou bude nebezpečný a nutno mu tedy zabránit. Po skončení přepravy nutno vozidla důkladně asanovat.

Zřizovat terénní mosty bude většinou svěřováno zvláštním asanačním jednotkám, motorisovaným, jež asanují terén rozsypáváním asanačních látek, rozstříkáváním kapalin, ohněm, odstraňováním zamořených půdy atd. K tomu účelu mají jednoduché vozíky. Asanační družstva, jež jsou předpokládána na př. u praporu, mají poměrně malou výkonnost (asanují na př. pozorovatelnou, palebné stanoviště pěchotní zbraně, jednotlivá vozidla, nářadí atd.). Počet asanačních vozíků (sypačů) bude dán požadovanou šířkou asanovaného průchodu. Umělé nebo přirozené překážky v zamořeném terénu (jámy, příkopy, pahorky atd.) mohou chemickou překážku velmi zesílit. Nutno je tedy odstranit roztrháním výbušinami. Veškeré průchody nutno zřetelně označit. Rusové věnují těmto průchodům zamořeným terénem velikou důležitost, což je patrné z četné literatury tomuto problému věnované. Počet průchodů závisí na taktické situaci, na počtu asanačních jednotek, jichž možno použít, a na počtu jednotek, které mají zamořeným terénem projít. V mnohých případech bude výhodné oklamat nepřítele předstíranými akcemi a tím jeho pozornost od skutečného místa přechodu odvrátit. Při použití dostatečného počtu motorisovaných jednotek možno po proniknutí zamořeným terénem zabránit nepříteli v zamýšleném. odpoutání, jež má býti podstatně ulehčeno zřízením chemické překážky mezi obráncem a pronasledovatelem. Ale taktická situace vždycky nedovolí, aby byly asanovány průchody v zamořeném terénu, jež zabere mnoho času. Může se totiž přihodit, že postupující vlastní pěší jednotky budou nepřátelskou dělovou palbou donuceny již dříve k rozčlenění nebo že jednotka bude již v dotyku s nepřítelem, jenž pak ustoupí zamořeným terénem, který již před ústupem zamořil, při čemž ponechal volné, nezamořené některé cesty ústupu, jež pak zamoří při ústupu s pomocí ručních rozstříkovačích přístrojů. Často budou zamořené prostory nepřítelem tak silně postřelovány (dělovou palbou), že vlastní jednotky nebudou moci asanovaných průchodů použít. Pak ovšem nutno překonat zamořený terén bez předchozí asanace. Rusové se zabývají tímto problémem velmi podrobně a doporučují zvláštní opatření pro každého jednotlivce, jež mají co možná znemožniti jeho přímý styk s puchýřotvornou b. ch. l. Za použití ochranných punčoch a plynových masek může jednotka snadno překonat zamořený terén. Má-li nadto ještě ochranný přehoz (jakýsi druh pláštěnky s kapucí), nemusí se obávat ani trvalých kapalných b. ch. l., vypouštěných z letounů, na př. na les, jež skapávají pomalu se stromů. Zamořený terén je zvláště účinný tehdy, jestliže jednotka, která tímto terénem právě prochází, je nepřátelskou palbou donucena k vyhledání krytu na zemi a tak se vydá v nebezpečí přímého styku s b. ch. l. (intensita zamoření může být různá: od nepatrných kapiček až do skutečných kalužin). Rusové navrhuji použít v takových případech pokrývek, na něž může jednotlivec,

opatřený ochrannými punčochami a maskou, zcela bezpečně ulehnout. Zadní sledy útočících jednotek použijí pak pokrývek, jež byly položeny sledy předcházejícími, a tak se překoná celý zamořený prostor. Na celém tomto prostoru se vytvoří z příkrývek jakési bezpečné ostrůvky, jež slouží k ochraně ležících střelců, kteří při provádění přískoků jsou chráněni před zamořeným terénem, t. j. před přímým stykem s b. ch. l. svými ochrannými punčochami.

Může se však také stát, že útočící jednotka narazí na zamořený terén a nemá ochranných prostředků k jeho překonání. Pak, podle situace, může dojít k tomu, že zamořený prostor bude nutno překonat bez jakékoliv ochrany proti zpuchýřujícím b. ch. l. tak, aby bojový úkol byl stůj co stůj proveden (jen za použití plynové masky). Tytéž poměry nastanou, bude-li zamoření zpozorováno příliš pozdě, při čemž útočící jednotka bude již v zamořeném terénu. Vzhledem k tomu, že fyziologický účinek trvalých b. ch. l. je značně zpožděný, může jednotka s vysokou morálkou být schopná boje ještě po dalších několik hodin. Při procházení zamořeným terénem nutno zásadně dbát toho, aby byla vyhledávána místa co nejméně zamořená, neboť z úsporných i technických důvodů nepřítel nezamoří veškerá místa stejnoměrně; často bude nutno zamořit některá místa zvláště silně, kdežto jiná naopak slabě. Někdy bude zamoření terénu prováděno šachovitě (úspora materiálu), čehož bude moci některá opatrná a pozorná jednotka dobře použít k zjištění míst vhodných k průchodu zamořeným terénem. Bude-li použito k vytvoření zamořeného prostoru dělostřelectva, bude možno průchody mnohem snáze poznat, resp. vyhledat podle toho, že zamoření je nejsilnější v blízkosti vytvořené nálevky. Bude-li nutno na základě taktické situace projít zamořeným terénem bez příslušné ochrany, jen v nasazené masce, bude nutno pamatovat na to, aby možná vyřazení, která určitě nastanou, byla vyrovnána příslušnými zálohami, jež v četných případech budou na místo dopraveny auty nebo přispěchají po průchodech, v zamořeném terénu mezitím asanovaných, takže vyřazení bude po několika hodinách opět co do počtu vyrovnáno. Útočící jednotka bude donucena k průchodu zamořeným terénem také v těch případech, když nepřátelské dělostřelectvo vytvoří náhle před postupující pěchotou chemickou překážku, neboť jakékoli prodlévání před ní může mít katastrofální následky pro tuto jednotku. Nezbyvá pak nic jiného, nežli aby bylo v postupu pokračováno, při čemž se jednotka musí pokoušet, aby pečlivým využíváním terénu byl počet zranění pokožky (stykem s b. ch. l.) co nejmenší. Tyto situace se budou pravděpodobně velmi často vyskytovat ve válce na ustálené frontě. Tu bude často pro vlastní pěchotu, která bude vyrazet k útoku, velmi těžké, započne-li dělostřelectvo obráncovo plynovou střelbu na nejprřednější střelecké zákopy útočnickovy a zamoří-li je. Zákopy nutno pak opustit a ustoupit, což znamená ztrátu velmi drahocenného času (útok), při čemž se spolupráce pěchoty a dělostřelectva stane nemožnou. Postup pěchoty dopředu je ovšem tím spíše nemyslitelný, vzhledem k tomu, že by se dostala do palby vlastního dělostřelectva. Nejlepší ochranou je vyčkat v zákopech až do okamžiku útoku.

Rusové počítají též s možností průchodu zamořeným terénem v zimě, kdy terén je pokryt sněhem, při čemž je možno tímto terénem projít poměrně snadno, bez asanace. Postačí nahromadit na zemi větve a křoví a po nich projít. Jestliže se však sníh nějakým způsobem odstraní, umožní se styk lidí s b. ch. l. V zimě, za mrazů, jsou trvalé b. ch. l. zmrzlé a

spolu se sněhovými vločkami se mohou zadržet na oděvu; pak ovšem nepůsobí znatelně, ale mohou být přeneseny do teplejších místností a tam mohou teprve působit (yperit). Terén, zamořený po jeho zasněžení, na př. yperitem, možno snadno poznat po charakteristickém zbarvení. Obsazení i takového terénu možno provést až po jeho asanaci. Naopak, průchod tímto terénem pěšími jednotkami je celkem vždy možný, neboť se zamořeným místům možno snadno vyhnout.

Zamoření obytných místností, domů a stájí v obcích je velmi nepřijemné, neboť znemožní použít jich jako přístřeší (hlavně v zimě nebo v době častých srážek).

Je zřejmé, že možnost setkání jednotky se zamořeným terénem je vždy velmi snadná a pravděpodobná a staví vedení jednotky před velmi odpovědné a těžko proveditelné úkoly.

Proti zpuchýřujícím b. ch. 1. nelze použít jen plynové masky, která chrání dokonale oči i dýchací orgány nositele. Je sice možné opatřit pro něho ochrannou strůj, ale ona ho obtěžuje do té míry, že ji nelze upotřebit všeobecně pro všechny bojovníky. Veškeré další ochranné prostředky proti zpuchýřujícím b. ch. 1. nevylučují možnost dalšího fyziologického účinku těchto látek a bude tedy nutno doplnit tuto ochranu též opatřeními taktického rázu, a to mnohem větší měrou, nežli tomu bylo při ochraně proti prchavým, b. ch. 1.

Je též nutno připomenout, že trvalý účinek zamoření terénu je nebezpečný pro oba protivníky a že se tedy musí stát nezbytnou zásadou, aby, kdykoliv se objeví chemická zbraň na bojišti (hlavně při zjištění zamořeného terénu), byla veškerá opatření provedena, jakož i každé rozhodnutí učiněno tak, aby z toho vyplývaly vždy výhody pro vlastní stranu a nevýhody pro protivníka, neboť včasné a správné rozpoznání určité b. ch. 1. i jejího rozdělení v terénu umožňuje často usuzovat na úmysl protivníka.

(Příště dále.)

Vojenství u nás a v cizině.

Ch a — :

Reorganisace švýcarské armády.

Švýcarsko po světové válce, třebaže při vstupu do Společnosti národů bylo nuceno zřít se své historické neutrality a vzalo tak na sebe závazek, že bude samo chránit své hranice, nestaralo se mnoho o svou armádu. Armáda, v důvěře v účinnost mírových smluv a ve Společnosti národů, byla považována za zbytečnost a každé vydání na její výzbroj za neúčelné.

Mezitím co okolní státy rychlým tempem zdokanalovaly svou obranu, byla švýcarská armáda stále v tom stavu, v kterém byla na konci světové války. Její organizace, výcvik a výzbroj zůstal daleko za vývojem taktiky a válečné techniky po světové válce. Organizace se zakládala dosud na organizačním zákonu z r. 1907, celkem bezvýznamně pozměněném r. 1924, a jednotky byly vyzbrojeny materiálem, s kterým se účastnily krytu hranic za světové války.

Teprve neúspěch odzbrojovací konference r. 1932, vývoj evropské politické situace a zbrojení okolních států donutily švýcarsko, aby se začalo vážně obírat obranou státu.